

als een pion van Hitler gezien. De propagandistische actie van de NSB was kennelijk pro-Duits – *dus*, zo concludeerde menigeen, bestond er een conspiratief contact tussen de leider van de NSB en zijn Duitse meesters.

Die overtuiging werd, zoals wij in ons tweede deel uiteenzetten, machtig versterkt, ja zij leek definitief bevestigd door het beeld dat, op 9 april '40 en volgende dagen, de gebeurtenissen in Noorwegen schenen te bieden: alle havens bij verrassing bezet, desorganisatie bij de Noorse verdedigers, Duitse intocht in Oslo – en een paar uur later maakte de leider van de Noorse nationaal-socialistische partij, Vidkun Quisling, door de radio bekend dat hij als leider optrad van een nieuwe Noorse regering: als dát geen afgesproken werk was! 'Noorwegens hoofdstad en Noorwegens zeehavens zijn', zo las men in een schokkende reportage in een onzer dagbladen,

'niet genomen door een gewapende macht. Zij zijn met grote snelheid door een reusachtige, koelbloedige samenzwering in handen van de vijand gevallen, een samenzwering die men tot een van de meest stoutmoedige en meest volmaakte politieke conspiraties van de laatste eeuw moet rekenen. Door het land te doordringen met Nazi-agenten en door verraad van enkele hooggeplaatste Noorse burgerlijke en militaire autoriteiten bracht de Duitse dictatuur haar Trojaans paard in Noorwegen. Toen het uur geslagen had, waren het de Duitse en Noorse verraders die de sterke Noorse forten onmachtig maakten . . . Men heeft dezelfde methode toegepast als tegen Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije.'¹

In hoeverre de in ons land woonachtige Rijksduitsers en de Nederlandse NSB'ers *werkelijk* vóór 10 mei '40 in geheime verbinding stonden met het Derde Rijk, bleek uit de eerste twee delen van ons werk. Van de Rijksduitsers was slechts een minderheid lid van de als *Reichsdeutsche Gemeinschaft* (RDG) gecamoufleerde *Landesgruppe Niederlande* van de *Auslands-Organisation der NSDAP*, en hoezeer Mussert in zijn hart ook hoopte, met Duitse steun aan de macht te komen, had toch zijn NSB veel minder contact met het Derde Rijk dan de buitenwacht aannam. Zeker, enkele individuele NSB'ers hadden in de herfst van '39 hulp verleend bij het naar Duitsland smokkelen van Nederlandse uniformen; anderen hadden ten behoeve van Duitsland spionage bedreven; en een kleine tweehonderd, in Duitsland woonachtige en daar veelal ook geboren Nederlandse nationaal-socialisten hadden zich ter beschikking van de *Abwehr* gesteld om, in nagemaakte Nederlandse uniformen, hulp te verlenen bij de overvallen op de bruggen over het Julianakanaal, de Maas, het Maas-Waalkanaal en de IJssel – maar geen van die smokkelaars, spionnen en *Abwehr*-helpers had volgens met Mussert gemaakte afspraken gehandeld. Van de *Abwehr*-operaties wist de leider der NSB niets af; dag en

¹ *De Telegraaf*, 16 april 1940. In die geest berichtten ook andere bladen.